

Warszawa, dnia 22.10.2020 r.

SIB/210/2020/MM

Pan
Szymon Giżyński
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowny Panie Ministrze!

W odpowiedzi na pismo z dnia 23.09.2020 r. znak sprawy PRR.zw.0210.2.2020, dotyczące przekazania opinii do projektu zmiany ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach (...) oraz niektórych innych ustaw (ustawy o organizacji niektórych rynków rolnych, ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych), Krajowa Rada Spółdzielcza przekazuje stanowisko, po dokonanych uzgodnieniach z Krajowymi Związkami Spółdzielni Rolniczych.

Zmiany zaproponowane w projekcie nowelizowanych ustaw wychodzą naprzeciw oczekiwaniom rolników, ale są niewystarczające, mimo że wdrożenie potrzebnych rozwiązań było proponowane od wielu lat przez środowiska rolników i ich organizacje, w tym Krajową Radę Spółdzielczą i Związki Spółdzielcze.

Z zadowoleniem przyjęliśmy propozycję zmniejszającą wymóg sprzedaży przez każdego członka do grupy do poziomu co najmniej 60% wyprodukowanych przez członka produktów. Rozwiązanie to poprawi funkcjonowanie grup producentów zbóż, w których rolnicy posiadają również produkcję zwierzęcą i część własnych zbóż (często znaczącą część), chcą przeznaczyć na paszę dla hodowanych przez siebie zwierząt (KRS rekomenduje dla takich członków grup obniżenie w/w wymogu do 40%). Obniżenie dotychczasowego wymogu jest również istotne dla grup po okresie uzyskiwania dotacji na ich tworzenie. Funkcjonowanie po tym okresie jest znacznie trudniejsze. Wówczas bardziej elastyczne wymogi są łatwiejsze do osiągnięcia dla grup, które przy dotychczasowych wymaganiach traciły status uznanej GPR. Naprzeciw oczekiwaniom grup wychodzi również zapis art. 3aa, który dopuszcza niespełnienie warunku sprzedaży co najmniej 60 % produkcji przez 10% członków. W naszej ocenie pułap ten powinien być podniesiony do 20%, ponieważ zdecydowana większość grup ma poniżej 10 członków, co przy wprowadzeniu poziomu 10% oznaczać będzie niemożność skorzystania z przepisu.

Pozytywnie również oceniamy wprowadzenie w art. 11. ust. 1 zapisu, na podstawie którego może być przeprowadzony w grupie tzw. program naprawczy w okresie 12 miesięcy, w przypadku, gdy grupa przestała spełniać jeden z warunków uznania. Wydaje się, że celowym byłoby uwzględnienie w art. 11.1 odniesienia również art. 3aa poprzez danie szansy dalszego funkcjonowania grupie, w której kilku członków nie osiągnęło wymaganego pułapu sprzedaży.

Dla tworzenia nowych grup koniecznością wydaje się skonstruowanie realnego i możliwego do corocznego rozliczenia Planu biznesowego, którego realizowanie jest warunkiem uzyskiwania pomocy. Ustalenie mierzalnych zadań dla łącznie wszystkich z 6-ciu celów zawartych w ustawie na okres 5-letni jest bardzo trudne, a jakiegokolwiek zmiany w Planie biznesowym w trakcie funkcjonowania grupy zbyt sformalizowane. Należy się spodziewać, że dalsze działania rolników w zakresie tworzenia grup i organizacji producentów będą w dużym stopniu uzależnione od uproszczenia formularza Planu biznesowego i w dalszej

kolejności wymogów i procedur w zakresie zatwierdzania planu, uzyskiwania uznania oraz w zakresie sprawozdawczości z działalności grup i organizacji producentów –usunięcia nieuzasadnionej szczegółowości. Ponownie wnioskujemy, aby przy ubieganiu się o wsparcie na tworzenie grup i organizacji producentów w ramach działania PROW 2014-2020 wymagana była realizacja jednego do dwóch z celów określonych w art. 27 Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1305/2013 (przepis unijny wskazuje w tym artykule cele tworzenia jako **cele do wyboru** przez grupę lub organizację do realizacji). W przypadku organizacji producentów obowiązywałby również wymóg realizacji co najmniej jednego celu spośród celów wskazanych w art. 152 Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013 (zgodnie z wymogami tego artykułu dla organizacji producentów).

W art. 4 ustawy o grupach producentów rolnych (...) w ust. 1 zaproponowany pkt 8) naszym zdaniem powinien brzmieć:

„8) wskazanie **wybranych** celów działalności grupy, o których mowa w art. 2.”.

Obowiązująca obecnie **zwiększona liczba celów tj. wszystkie ze wskazanych do wyboru, w przypadku, gdy grupa lub organizacja zamierza złożyć wnioski o pomoc na tworzenie w ramach działania PROW, szczególnie w warunkach tak niskiego zorganizowania rolników w naszym kraju jest nieuzasadnione.** Dane o liczbie GPR potwierdzają, że zbyt duże obciążenia legislacyjne, a w ślad za tym nadmierna biurokratyzacja, spowodowały kilkukrotny spadek tempa tworzenia grup (organizacje w ogóle nie powstają), przy jednocześnie występującym szybkim procesie likwidowania się grup. Należy rozważyć sprawdzenie stosowania w/w przepisów UE w innych krajach członkowskich, celem pozyskania wiedzy o stosowanych rozwiązaniach dla optymalnego uproszczenia wymagań w tym zakresie w naszym kraju.

Znowelizowana w 2015 roku ustawa o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz przepisy w późniejszych Rozporządzeniach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dalszym ciągu stwarzają poważne bariery administracyjne w tworzeniu i organizowaniu się grup. Obecna nowelizacja wspomnianej ustawy tych barier w większości nie znosi. Rolnicy tworząc grupy producenckie liczą na pewność zbytu oraz możliwość hurtowej sprzedaży produktów rolnych, sądząc, że duże i ujednoczone partie znajdą dobrych odbiorców. Ponadto tworząc grupy mają nadzieję na łatwiejszy dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania. Zwracamy również uwagę na potrzebę uproszczenia procedur na wszystkich etapach procesu tworzenia i działania grup i organizacji producentów tj; uzyskiwania statusu uznania grupy/ organizacji, przygotowania i realizacji planów biznesowych / programów operacyjnych, a w końcu uzyskiwania środków pomocy przez beneficjentów. Będzie to jedno z głównych warunków powodzenia w tym procesie. Nasze dotychczasowe doświadczenia w procesie organizowania się rolników jednoznacznie wskazują, że wysokość głównej kwoty pomocy finansowej na tworzenie grup producentów rolnych i organizacji producentów winna być od samego początku tworzenia tych podmiotów uzależniona od liczby członków tych podmiotów. Wyrażamy opinię, że winno się premiować większymi środkami tworzenie grup i organizacji producentów mających większą liczbę członków, szczególnie te, które inwestują w środki trwałe. Uważamy, że takie premiowanie spowoduje większą trwałość tworzonych grup i organizacji producentów.

Należy wskazać, że oprócz sektora owoców i warzyw **brak jest w Polsce uznanych organizacji producentów.** Jeśli ten niekorzystny stan się utrzyma, sytuacja polskich rolników w kolejnych latach znacząco się pogorszy. Nie wykorzystamy bowiem planowanych przez Komisję Europejską w ramach WPR na lata 2021-2027 znaczących funduszy wsparcia rynkowego (zwanego też sektorowym) dla uznanych organizacji producentów, na poziomie do 5% ich corocznych obrotów oraz dofinansowania inwestycji realizowanych przez OP na poziomie 60%. Planowane są również środki na uzyskiwanie statusu uznanej OP i ich funkcjonowanie w pierwszych latach w tej formie (tzw. środki na tworzenie). W krajach Europy Zachodniej organizacjami producentów oraz ich zrzeszeniami są głównie spółdzielnie (I i II stopnia zorganizowania). Organizacje producentów mogą zarówno skupować, jak i przetwarzać produkty rolne a członkami OP – poza rolnikami –

mogą również być podmioty nie będące rolnikami, dysponujące potencjałem magazynowym, przechowalniczym, przetwórczym lub świadczące usługi związane z produkcją rolną, w szczególności dysponujące maszynami i urządzeniami rolniczymi. Z tych właśnie powodów, rolnicy z Europy Zachodniej, w większości zrzeszeni w spółdzielniach mających status organizacji producentów, mają, a będą mieć w latach 2021-2027 jeszcze większe przewagi do wykorzystania, w przeciwieństwie do rolników i podmiotów funkcjonujących poza statusem uznanej organizacji producentów. Sytuacja rynkowa dla rolników, ale także dla całego polskiego rolnictwa, staje się naszym zdaniem bardzo poważna.

Biorąc powyższe pod uwagę, winno się w Polsce pilnie przyjąć jak najdalej idące **uproszczenia dla zrzeszania się rolników w organizacjach producentów** (z ukierunkowaniem na trwałość podmiotów) oraz rozwiązania ułatwiające już działającym spółdzielniom rolniczym oraz spółdzielczym GPR uzyskiwanie statusu uznanej organizacji producentów - **uproszczoną ścieżką**, przy założeniu realizacji co najmniej jednego celu spośród celów wskazanych w art. 152 Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013. Organizacje producentów powinni móc tworzyć również byli członkowie grup producentów - w kraju jest ok. 25 tys. takich rolników.

Wnioskujemy jednocześnie, aby **grupy producentów i organizacje producentów oraz spółdzielnie rolnicze / spółdzielnie rolników chcące uzyskać status uznanej organizacji producentów – nie musiały dołączać planu biznesowego do wniosku o uznanie, jeśli nie ubiegają się o wsparcie ryczałtowe na tworzenie grup i organizacji określone w PROW 2014-2020**. Można z dużym prawdopodobieństwem oszacować, że będą takie podmioty, które zainteresowane będą wyłącznie wsparciem rynkowym (sektorowym) do 5% corocznych obrotów, zaplanowanym przez KE na lata 2021-2027. Z dotychczas projektowanych rozwiązań wynika, że uzyskanie wsparcia rynkowego wiązać się będzie z **koniecznością realizacji programu operacyjnego**. W związku z tym w naszej ocenie realizacja zarówno planu biznesowego jak i programu operacyjnego, w przypadku w/w podmiotów, które nie ubiegają się o w/w pomoc ryczałtową na tworzenie jest nieuzasadnione.

Celem wyeliminowania w/w bariery, **wnioskujemy o dokonanie korekty zapisów w tym zakresie:**

w ustawie o grupach producentów rolnych (...), ustawie o organizacji niektórych rynków rolnych, ustawie o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych, oraz w stosownych rozporządzeniach, wytycznych i procedurach dotyczących uzyskiwania uznania –

- aby plan biznesowy w powyżej opisanym przypadku nie był wymagany.

Podajemy również pod rozwagę **wypracowanie takiego wzoru zarówno planu biznesowego jak i programu operacyjnego**, aby dla podmiotów, ubiegających się zarówno o wsparcie ryczałtowe na tworzenie w ramach PROW (zobligowanych do realizacji planu biznesowego), jak i ubiegających się o wsparcie rynkowe udzielane w ramach programowania na lata 2021-2027 (zobligowanych do realizacji programu operacyjnego), ich realizacja była w praktyce możliwa i nie stanowiła bariery do uzyskania w/w rodzajów wsparcia.

Naszym zdaniem zarówno plan biznesowy jak i program operacyjny powinny być maksymalnie uproszczone, z ukierunkowaniem na trwałość podmiotów ubiegających się o wsparcie. Innym rozwiązaniem byłoby **opracowanie jednego wzoru dla obydwu w/w dokumentów**, zawierającego opcje do wyboru, dotyczące ubiegania się o wsparcie ryczałtowe na tworzenie / wsparcie rynkowe (sektorowe) lub obydwu rodzaje wsparcia.

Wnioskujemy również o zmianę proponowanego terminu wydawania decyzji o uznaniu grupy na 60 dni. Termin 90-dniowy w naszej ocenie jest zbyt długi. Po wprowadzanej nowelizacją możliwości składania przez beneficjentów dokumentacji w formie elektronicznej na skrzynkę podawczą oraz po dokonaniu wnioskowanych uproszczeń, wydanie w/w decyzji powinno mieć szybszy bieg.

Mając powyższe na uwadze, proponujemy następujący zapis dodawanego w art. 7 ust. 4:

„4. Decyzję, o której mowa w ust. 1 pkt. 1, wydaje się w terminie **60 dni** od dnia złożenia wniosku o jej wydanie”.

O rzeczywistych efektach z wydatkowanych środków publicznych w ramach WPR, w szczególności wsparcia dla poszczególnych sektorów rolnych, decydować będzie poza jakością systemu wsparcia, skuteczność kampanii informacyjno-szkoleniowej oraz działań doradczych w zakresie tworzenia grup i organizacji producentów na obszarze całego kraju.

Potrzebna jest szeroka kampania promocyjno-szkoleniowa nt. organizowania się rolników, tworzenia i działania grup i organizacji producentów oraz ich związków i zrzeszeń, łączenia się grup producentów w większe podmioty – organizacje producentów oraz tworzenia spółdzielni rolników, z udziałem Centrum Doradztwa Rolniczego, Krajowej Rady Spółdzielczej, ARiMR, Ośrodków Doradztwa Rolniczego, związków rewizyjnych spółdzielni, związków branżowych, celem upowszechnienia konieczności zrzeszania się rolników i korzyści z tego płynących. Zagadnienie to jest jednym z najważniejszych problemów w rolnictwie polskim.

Problemy wynikające z niskiego gospodarczego zorganizowania polskich rolników, w szczególności spadająca dochodowość działalności rolniczej, będą znacznie narastać w kolejnych latach. **Bez uznanych organizacji producentów, którymi w krajach Europy Zachodniej są głównie spółdzielnie skupowe i przetwórcze, oraz bez wykorzystania środków wsparcia rynkowego planowanego dla tych organizacji przez Komisję Europejską w ramach programowania na lata 2021-2027, duże już obecnie problemy w rolnictwie naszego kraju, nasilą się skokowo.**

Z poważaniem

dr inż. Mieczysław Grodzki

Prezes Zarządu
Krajowej Rady Spółdzielczej